

LAULUPEO

Fin. 2500
Ta lendab mesipuu poole...

Muusikaleht

ERI-
NUMBER
1993

NOORTE LAULU-
JA TANTSUPIDU

NEEME
JÄRVI
TAAS
KÜLAS
EESTIS
(lk. 8-9)

KOORIJUHTIDE
ARVAMUSED
LEEDUS LAULUPIDU
SIISKI TOIMUS
LÄÄNE TIPPLAULUD
RISTSÕNA

2 Eesti koolinoorte laulu- ja tantsupidude ajaloost

On suuri hõime ja rikkaid rahvaid, kel kuningaid ja vürste, sõjaretki ja vallutusi. Meie väikesele rahvale on esivanemad võinud pändada esijoones vaid töö-, laulu- ja tantsuvara. Seda suurem rikkus see on ja seda hoolsamini püüame seda hoida.

Kui palju on maailmas neid, kes võivad oma ajaloo annalides kirjutada 124-aastasest ülemaaliste laulupidude ja 31-aastasest ülemaaliste laste laulu- ja tantsupidude traditsioonist? See on ime, mille prioriteet kuulub Eestile!

I PIDU KÜLVAS HEA SEEMNE

Me võime nüüd küll kõvahäälselt sajatada aja ideoloogiat 31 aastat tagasi, aga samas peame tegema sügava kummarduse inimestele, kes just neil aegadel kandsid südames meie rahvusliku kultuuri aadet. Tagantjärele mõeldes oli geniaalne idee tähistada 1962. aastal V. I. Lenini nimelise Üleliidulise Pioneeriorganisatsiooni 40. sünnipäeva Eesti NSV Pioneeriorganisatsiooni V kokkutulekuga, mis hõlmas ka koolinoorte laulupeo. Tallinna saabus 44 000 pidulist, neist 17 760 koolinoorte laulu- ja tantsupeost osavõtjat. Tea, kas oskasid tollased pioneeriide suurpeo tagasihoidlikuma osa eestvõtjad — üldjuhid, pealavastaja — arvata, et selle peoga pandi tugev alus veel ühele toredale, eesti rahvast ühendavale traditsioonile? Küllap nad oma südames midagi ikkagi aimasid. Või vähemalt lootsid.

Laste- ja poistekoorid üldlaulupeol polnud ju enam uudis: 1910. aastal VII üldlaulupeol osales 1740 lastekooride lauljat, 1947. a. XII üldlaulupeol aga juba 7020 laululast. Poistekoorid esinesid omaette 1960. a. XV üldlaulupeol. Laste tantsupidu oli aga midagi eneoletamat!

„...läbi keeruliste aegade on kõige aluseks ikka jäänud meie o m a rahvatants. Koos sellega hoidsime alal rahvarõivaste kandmise tava, nende võrratu ilu.

Need pole siiski ainsad põhjused, miks üldtantsupeod nõnda oodatud on olnud. Aastakümneiks said peod kohaks, kus isegi isamaaliste loosungite väljütlemiseta võidi end eestlasena tunda, tajuti sõnuseletamatut ühtekuuluvustunnet, aeti selg sirgeks, jälgiti selle ilojõe voolamist ehk pisar silmanurgas,“ on kirjutanud laste tantsupeo üldjuht ning V ja VI peo aujuht Alfred Raadik. Külvati head seemet. Massikultuuri ajastul olid parteifunktsionäärid alid kõlavaid parteid ja „suurt kodumaad“ ülista-

◆ Heino Kaljuste dirigerimas I Eesti koolinoorte laulu- ja tantsupeol

vaid loosungeid illustreerima „vormilt rahvuslike ja sisult sotsialistlike“ suurpidudega. Nüüd täname Jumalat, et see nii oli!

II PIDU RIKASTAS RAHVUSLIKKU TRADITSIOONI

Juba viis aastat hiljem oli lastel taas põhjust pidutseda. Kooliõpilaste II laulu- ja tantsupidu oli pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäevale. Ine. viie aasta järel 5 võrra kasvanud arvudega.

Niisuguste siltide all aga rikkatus rahvuslik traditsioon. Eriti tantsu osas. Selleks peoks loodud Niina ja Alfred Raadiku „Väike polka“ ja „Soovide valss“, Salme ja Ott Valgemäe „Nukiline polka“, Helju Mikkeli „Kullaketrjad“ ja „Siiruviiuriline“, Kai Leete „Viire takka“, Salme Lille „Tanutikkijad“ ja Ilma Adamsoni „Koduvainul“ on tänagi meie rahvatantsijate repertuaari püsinimestikus.

Tantsuloojail ja tantsijail on kergem. Tantsu sümbolite keel oli eesti keelt nõukogulike loosungite sisu järgi mõistvatele „aparatsikutele“ vaid süütus lustikeerutuseks. Tegelikult aga lükkisid autorid tantsukeelde kõige hellemaid tundeid ja kaugemaid igatsusi.

Märksa raskem oli kooridel. Vaid Riho Pätsi „Sarvelaul“, Adolf Vetro „Lõoke“ ja Mart Saare „Leelo“ olid meie oma laulude varamust. Ülejäänud eesti heliloojate laulud ülistasid kaasaja muretut elu. Pidul algas Gennadi Podelski lauluga „Sinust laulame, revolutsioon!“ ja lõppes revolutsioonilise lauluga „Noor kaardivägi“.

III PIDU — ROHKEM LAULE OMA VARAMUST

Üht ei saa salata — targalt olid need pidude kavad koostatud küll! Kui neid nüüd sirvida ja analüüsida, siis saab selgeks, millise visaduse ja kavalusega trügisid koorijuhid oma rahva südamelaulude poole. Kuidas kisa ja kärata toodi päevavalgele nn. keelatud laule. Sageli toodi ohvriks sõnad, aga viisid jäid. Täna on need laulud meil kõik olemas. Tasa ja targu hakati neid õpetama lastele, tänastele suurpidule lauljaile. Selle ilmekaks tõestuseks on 5 aastat hiljem toimunud koolinoorte III laulupeo kava. Sealt leiame juba rohkem laule eesti oma varamust.

Komsomoli-staadionil pidasid tantsijad oma pidu. Ukraina, valgevene, poola, tšehhi, leedu ja läti tantsudele riputati külge „sõpruse pärg“ ning nii said omad tantsud peo pärisosaks.

IV PIDU — PILETITEST SUUR PUUDUS

Koolinoorte IV pidu tuli oodata taas 5 aastat. Meie suurpidude tsükkel kujuneski 1962. aastast nii: 1965., 1969., 1975., 1980., 1985. ja 1990. olid suurte üldlaulu- ja tantsupidude aastad. Nendel pidudel on lastel ikka olnud oma kindel koht ja roll. 1962., 1967., 1972., 1977., 1982. ja 1987. olid koolinoorte laulu- ja tantsupidude aastad. Võõrale võib tunduda see liialdusena — iga teine või kolmas aasta suur pidu! Aga nende pidude ta poleks me ju jäänud kestmata. Iga korraga kasvas koolinoorte pidudest osavõtjate arv. Ka see oli aja märk. 1982. a. osales juba 25 454 lauljat, pillimängijat ja tantsijat.

Selleks aastaks oli Nõukogude Eesti koolinoorte laulu- ja tantsupidude traditsioon saanud juba 20-aastaseks. Need peod olid oodatud üle Eestimaa. Tantsupeo piletitest oli suur puudus. Komsomoli-nimeline staadion pole kunagi mahutanud nii palju pealtvaatajaid, kui on olnud soovijaid. Iga aastaga suurendati tantsupeo kontsertide arvu. Lõpmatuseni neid aga ka juurde panna ei saa. Tantsijad on ju lapsed! Üle 5 kontserdi 3 päeva jooksul nad tantsida ei jaksa. Tantsupidudest oli selleks ajaks saanud ka turistidele omapärane atraktsioon. Eesti rahvariiete ilu, üle staadionimuru laiuvad etnograafilised mustrid, vöökirjad — see kõik on võraturu vaatepilt.

Sellel laulupeol laulis üle 13 000-line laulukoor. Domineerisid eesti oma heliloojate laulud ja pillimehed mängisid eesti lugusid.

V PIDU — UUS LEHEKÜLG TANTSUPIDUDE AJALOOS

Koolinoorte V tantsupidu kandis pealkirja „Meie päev“. Pealavastaja Mait Agu jagas tantsupeo osadeks. „Päikeselapsed“, „Koolis“, „Pärast koolitunde“, „Koolipidu“ ja „Rõõm päikesest“ kätkesid endas küll arhailisi rahvatantse ja autorite juba populaarseks saanud tantse, kuid tõid tantsumurule ka sootuks uusi tuuli. Noor üldjuht raputas lapsed lahti senisest välja-peatud soliidisusest ja pani väljakutäie rüblükuid, mürsikuid ja teismelisi hüppama ja kargama, kaasagsetes rütmides liikuma. See oli uus lehekülg meie tantsupidude ajaloos.

VI PIDU — KONTSERT KOOSNES TEMAATILISTEST OSADEST

VI koolinoorte peol 1987. a. keerles tantsumurul „Aastaring

tantsuringis“. Mait Agu üllatas publikut ja tantsijaid uue 4-osalise originaalse lavastusega — süzeelise etendusega sügisest, suvest, talvest ja kevadest.

Ka laulupeo lavastaja Neeme Kuningas oli kooride ja orkestrite kontserdi Lauulväljakul jaganud temaatilisteks osadeks. Pidul algas ikka „Koiduga“ ja jätkus ülistuslauluga Leninile. Veel ei osatud aimata, et aasta pärast peab eesti rahvas siinsamas Lauulväljakul uut laulupidu. Pidul, kus pole üldjuhte ega lavastajaid. Kus liikumapanevaks ja ühteliitvaks jõuks on laul. See, iseeneslikult kokkutulnud üldlaulupidu sai tuntuks „Laulva revolutsioonina“.

VII PIDU — VÕÖRVÕIMUTA

Isamaamõtteid ei mõlgetata iga päev. Argipäevategevuses täidetakse lihtsalt oma kohust, ilma et see sõnades seletamist vajaks. Ometi elab meis kõigis kodumaa. Vaevalt küll lapikesena maakaardil või täpikesena gloobusel. Rohkem ehk talvepakases krudiseva lumena, sügissadades lookavajunud sookasena, kevadise jonnaka sulaveenirena koduvärava ees, jaaniussikeste vilkuvate tähtedena suveõõ piimjas hämaruses; rukkileiva ja kaevuvee maitkena, kajakalaidudena, maasikalagendikena, samblaselgete ja päikesesoojade rändrahnudena. Kõige sellena, millega oleme oma ajaliku elu algusest alates harjunud nagu oma käte ja jalgedega ja millest loobudes jääksime ilma osakesest iseendast.

Kõigest sellest on lauldud ja tantsitud. Kõigest sellest lauldakse ja tantsitakse ka sel suvel, noorte VII laulu- ja tantsupeol. Eesti rahva järjekordsel ühtekuulumise peol, nüüd juba ilma võõrvõimu aastapäevade tähistamise kattevarjuta.

Age Raa

Teeneka inimese sõna on kulda väärt. Sellest põhimõttest lähtudes otsustas „Muusikaleht“ koos Eesti Muusikaõpetajate Liiduga korraldada koolinoorte laulupeo eel meie teenekamate koolikoorijuhude hulgas väikese ringkõrsitluse. Ankeetid saatis välja aprillikuu keskel 20-le tema poolt väljavalitud koorijuhile EMÕL-i sekretär Inge Raudsepp — toimetuse ju täpselt ei tea, kes on suurimad tööriigajad kooride ettevalmistamisel. Palusime vastuseid vähemalt mõnele alljärgnevatelt küsimustelt.

1. Mitmeks laulupeoks ja kui palju koore olete Te ette valmistanud? Kui palju koore seekord?
2. Milline laulupidu on Teile kõige rohkem rõõmu valmistanud ja miks?
3. Kuidas suhtute „mürakarudesse“?
4. Mis on olnud naljakaim juhtum Teie õpetajapraktikas?
5. Kas on erinevusi lauluõpetamisel poistele ja tüdrukutele? Milles need seisnevad?
6. Millest (või kellest) leiate abi raskuste ületamisel?
7. Millist abi kõige rohkem vajate?
8. Milliseid laule Teie ja Teie õpilased tahavad õppida, kuid puuduvad noodid?
9. Milliseid mõtteid on avaldanud Teie õpilased laulupidude korraldamiseks tulevikus?

Järgnevatel lehekülgedel (4—7, 10) avaldame vastused peaaegu täielikult. Kahjuks reageerisid ainult pooled ankeetide saajatelt. Kas liigest tagasihoidlikkusest (palusime saata ka foto ajalehes avaldamiseks) või mingil muul põhjusel, seda toimetusele ei tea.

Reageerijatele oleme tänulikud. Arvame, et järgmise koolinoorte laulupeo korraldajatele pakuvad tõsist mõtlemisainet mõned põhjalikud vastused viimasele küsimusele. Loodame, et mõttevahetus selles osas jätkub.

Rõõmuga nendime, et koolikoorijuhude ühendab küll ühine lauluarmastus ja reipus (vastused kolmandale küsimusele), kuid igaüks on ka omamoodi isiksus — vastuste stiil ja põhjalikkus on erinevad. Igahel on ka erinev lähenemismurk: võrrelgem vastuseid viiendale küsimusele, millele kõik reageerisid.

Ainult ühes osas on toimetusele pettunud. Vähesed vastasid neljandale küsimusele „Milline on olnud naljakaim juhtum Teie õpetajapraktikas?“ Saame aru, tegemist on tõsiste tööinimestega, mitte tühipaljaste irvhammastega. Aga siiski. Kui muusikageeniustestegagi juhtub kentsakaid lugusid, millistest ka oma lehe veergudel oleme jõudumööda pajatanud, ega siis õpetaminegi päris tuimalt lähe. Kuna naer on reipuse allikas ja isegi arstirohu eest, palume kõiki selle „Muusikalehe“ numbrilugejaid — õpetajaid, õpilasi, lastevanemaid jne. — auväärte teenekaili vastajaile appi tulla. Saatke meie sõnumeid muusikaõpetamisel, -õppimisel ja -tegemisel juhtunud naljakatest juhtumitest. Avaldame neid meeleldi. Naer on ju terviseks! Ja ML tahab ka oma lugejate tervise eest hoolt kanda. Eriti praegu, mitte just kõige kergemal ajal, kui igasugused mured meid küll ukse, küll akna kaudu tulevad tulitama ja nendega maadlemiseks on igasugused tujutõstmise vahendid teretulnud.

1. Koolikooridega olen käinud kõigil laulupidudel pärast 1980. a. pidu. Igal laulupeol kahe kooriga. Ka sel

laulupeol plaanin osaleda laste- ja segakooriga.

2. Eelmisi ei oskagi eristada, aga miskipärast loodan saabuvast laulupeost midagi uut.

3. Heatahtlikesse mürakarudesse suhtun alati mõistvalt, pahatahtlikesse teadagi kuidas.

5. Ilmselt on siin küsitud koorilauljate poiste ja tüdrukute õpetamist. Ega muud erilist vahet pole, kui poistega on lihtsalt tööprotsess partii õpetamisel pikem kui tüdrukutega. Tüdrukutest on siiski küllaltki suur osa käinud muusikakoolis ja nendele toetudes saavad ka teised oma partiid kergesti selgeks. Poistest käib muusikakoolis väike osa. (Praegu 12-st ainult 3 on käinud.) Muud erilist vahet ma ei näe.

6. Olen püüdnud võimalikult ise kõigi oma probleemidega hakkama saada. Alati on toetus ka kooli juhtkonna poolt. Ja iga laululaager (sel õppeaastal on neid olnud 4) annab jälle jõudu ja usku juurde, ühendab tugevasti ka koorilauljaid endid.

7. Ainult moraalselt turgutamist.

9. Minu lauljad on alati olnud väga õnnelikud laulupidudel olles ja sealt tulles. Seega polegi nendega juttu olnud, mida paremini teha.

Mari Ausmees,
Kuressaare I Keskkool

Eriti teevad rõõmu lapsed, kes esmakordselt uudistavad pealinna ja peo kirevust

1. Laulupidudega olen olnud seotud kogu oma teadliku elu. Algasin koolipõlves koorilauljana, edasi läks juba muusikaõpetajana. Ei meenu, et üheltki puudunud oleksin.

Järvakandi-päevil käisin peol lastekooriga, Nuiast aga alati kolmega: laste-, poiste- ja sega(nais)kooriga. Sel korral keskkooli koori ei ole.

Laulupeorongkäigus sammub seljataga ikka 100—120 lauljat. Tore ja kerge tunne on siis hinges pärast talviseid vintsutusi, kontserte, kategooriate kadalippe. Eriti teevad rõõmu need lapsed, kes esmakordselt uudistavad pealinna ja kogu peo kirevust. Siis oleme kõik väga rahul ja alustame sügisel jälle uuesti nende vaevade ja rõõmudega.

Arvan kindlalt, et ilma koorideta poleks mul neid ilusaid hetki olnud. Ma ei mõista nende muusikaõpetajate elufilosoofiat, kellel kunagi pole ühtegi koori olnud ega ole nad nendega laulupeol käinud. Neilt võiksid küll lapsed iga päev küsida — miks??

2. Enam on meelde jäänud üliõpilaspäevilt 1969. aasta juubelilaulupidu merepeo ja ilutulestikuga, 1980. olümpia-aasta pidu. Organisatoorne külg oli erakordselt ladus, kõikjal ja kogu peo vältel puhtus ning kord. Ja muidugi esmakordselt „Fanta“, „Pepsi“, välismaised maiustused, mitut sorti jäätist. Mõni tõi vanematele terve kotitäie „Fanta“-pudeleid veel kojugi.

Oma ööbimispaigas laulsime pooled ööd koos teiste kooridega. Ärasõiduööl löödi Liiva jaamas sellist ringmängu, et tolmupilved käisid taevani.

Huvitavaim kava laste jaoks oli „Laulusildades“. Olen väga sellist laadi pidude poolt, kus midagi on päris teisiti, kus lapsed midagi „mitte meie moodi“ kogeksid.

3. Olen ise ka „mürakaru“. Mulle meeldib, kui elu keeb ja sellest midagi ilusat välja tuleb. Mürakarud võtavad kontserdil endast viimase välja, aga kukupaid on tihti kuult vaht ja loitud.

4. Naljakas oli siis, kui kontsert oli juba välja kuulutatud, eelmäng pidi algama, aga lava klaver oli ootamatult lukus ja võti jäljetult kadunud. Lohistasime ruttu saali kõrval klassis klaveri ukse juurde ja pidu võis jätkuda. Järgmisel päeval leidsin võtme lilla vaasist.

5. Tüdrukutele on hääle seadmine lihtsam, nad on väga paindlikud. Poistele tuleb kõike teha tempokalt, vaheldusrikkalt, järjekindlalt. Ise pead olema täis energiat. Poistele sobiks nädalas rohkem lühemaid tunde. Tüdrukud jõuavad pikemalt treenida. Mõlematele on tarvis stiimulit, mille nimel pingutada.

6. Mind on abistanud koorisõbralik tunniplaan. Lauljad pole sugugi viimased majast lahkujad. Kolleegid enamuses tunnevad heameelt laste osalemisest koorides, lubavad vahel ka lisaproove enne suuri ülevaatusi. Meie kool on pikaajaliste laulu- ja tantsutraditsioonidega.

7. Viimastel aastatel küll ainult rahalist, s.t. ümberseletatult: normaalselt magnetofoni, uut kassetide kogu, uusi plaate (kõik on ju umbes 20 a. vanad), rütmipille, raha iga-

le lapsele noodi ostmiseks (mitte 5 laulikut 50 peale), koolile head paljundajat, odavat bensiini laste sõidutamiseks kontserte andma ja kuulama. Ja muidugi uusi klasside laulikuud. Aga kui tore oleks videovõimalus! Kõike seda oleks tore ise valida spetsiaalselt muusikapoest, mis varustaks kooli just lastele mõeldud ja erilise kvaliteediga vahenditega. Selline muusikakeskus võiks olla igas maakonnas ja kataloogidki ilmuda. Peaksime siis koolidirektoriga nõu ja... Ajab naerma? Aga ehk kunagi?!

8. Meelsasti laulaksime lihtsamat polüfooniat, vaimulikku muusikat, toredasti seatud kergemat žanrit. Ega ei meenu, et laulupidude vahel lastele uut ilmuks. Muusikaõpetajate Liidule küll tänusõnad viimaste kogumike eest! Seda rida tuleks kogu aeg jätkata. Ka solistidele, ansambelitele, pillidele jne.

9. Ka laste laulupeol võiksid olla A ja B koorid. Siis jääksid ära laulude keerukuse probleemid.

Mitte nii palju saatega laule. Tunduvalt rohkem tänapäeva laule. Ei poolda täpselt samas vaimus pidu nagu täiskasvanutel. Ka isamaast ja vabakssaamisest pole enam nii suure hulga lauludega tarvis välja tulla (10 ühendkooris). Rohkem nooruselusti, rütmii, elujaatust.

Kasutada edaspidi ka Tartu võimalust Lõuna-Eestile. Olla peol veidi pikemalt, et ka maalapsed saaksid käia kontserditel. Lastepiletid olgu odavad, mitte üle 3 krooni.

Kategooriasse laulmise tsükkel kokku leppida, kas 3 aasta või lühema aja järel, aga et jääks paigale. Selgeks teha, kas kategooriatunni tasu on kõrgem või tuleb kõik võimalikud tunnid ära anda ja kirja panna.

Võrdluseks: kas kõrgema kategooria kokk peab mitu pajatäit teistest rohkem keetma või saab ta just toidu kvaliteedi eest suuremat tasu?!

Syrlle Eesik,
Nuia Keskkool

1. Minu üldine tööstaaž muusikaõpetajana on 25 aastat. Oma kooridega, tavaliselt kahe–kolmega, olen laulupidudel osalenud 1969. aastast.

2. Kõige laulupeolisem oli kahtlemata „Laulusillad“. Lahe laulmine, ei raisanud närvi hirmuga pähetuupimiseks, noot oli au sees. Laulmisel tekkis tõeliselt vaba peo tunne, eriline meeleolu, rõõm muusikast ja laulmisest.

3. „Mürakarud“ — need on tavaliselt poisid — tekitavad elevust, nõuavad pidevat kontrolli oma töö üle, kiiret reageeringut, tabavaid väljendeid. Huumorisoon on mind nendega leplikuks teinud. Riitu ja jõuga ei saavuta midagi.

5. Erinevused töös poiste ja tütarlastega on väga suured. Meeleolu loomine, töö meetodid. Poistega pead olema kogu aeg ka lödvale lasta, veel vähem ise kaarikust välja lennata. Igaks tunniks pead leidma midagi konkreetset, mida peab selgeks saama, milleni peab jõudma, mis siis on selle tasuks. Kiitusega ei või olla kitsi.

Tüdrukud on aga väga väikesed „preilid“, isiksused, kellega tuleb väga õrnalt ja arukalt ümber käia ning seejuures olla järjekindlalt nõudlik.

6. Armastus laste ja oma töö vastu on mind alati aidanud kõigist raskustest üle saada, muidugi on kodu ja pere (mees, lapsed) mulle väga suureks ja mõistvaks abiliseks. Tohutut tuge on mulle andnud uue naiskoori naised, kes tulevad õhtul kodudest, tööst ja perest väsinult, ja kes lausa sünnivad ümber muusika ja laulu saatel.

9. Laulupidu peaks muutuma laulmise peoks. Laulud-noodid varakult kätte, laulud peavad lastele olema head, huvitavad, hoogsad. Mitte keerulised kontsertlaulud.

Heidi Mägi,
Tamsalu Keskkool

Lapsed soovivad laulupidude korraldamist lahus tantsupeost, sest paljud koorilauljad tantsivad ka ja samal ajal toimuv pidu segab

1. Laulupidudeks kooride ettevalmistamisega olen tegelnud alates 1985. aastast. Alustasin täiskasvanute kooridega, 1977. a. lisandusid neile ka lastekoor ja 1982. a. poistekoor. Alates 1982. a. oleme osalenud kõikidel toimunud laulupidudel (nii koolinoorte kui ka üldlaulupidudel). Seekordsele peole sõidavad laste- ja poistekoor.

2. Ei oskagi öelda, milline laulupidu on kõige rohkem rõõmu valmistanud, sest igal peol on olnud oma eripära.

3. „Mürakarudega“ on vahva töötada. Tuleb end vahel ka nendega samastada ja siis saab hakkama.

5. Laulu õpetamisel poistele ja tüdrukutele on erinevusi. Minu praktikas on poisid olnud kiiremini võimelised omandama õpitavat repertuaari. Poisid käivad meelsamini harjutustel

ja kuigi vahel mõni tahab proovi segada, siis kohe on jaol vanemad poisid, kes panevad asja paika.

6. Oma raskustega olen senini ise toime tulnud.

9. Lapsed soovivad laulupidude korraldamist lahus tantsupeost. Palju koorilauljaid tant-

sib ka tantsurühmades ja samal ajal toimuv pidu segab. Tantsijad tahavad meelsasti laulda ka kooris. On aga teada, et tantsijate treening ja koormus laulutantsupeol on suur ning laps on juba väsinud, kui tuleb ka veel laulda. Muidugi on entusiaste ja püüdlike lapsi, kes jõuavad kõike teha.

Helga Ilves,
Võru I Põhikool

Kuna meie järgmine number ilmub alles augustis, on võimalik „Muusikalehte“ II poolaastaks tellida 5. juulini. Selleks maksa te poolaasta tellimishinna 4.80, aga märgistate „Ajakirjandusleivi“ tellimiskviitungil 5 viimast kuud — augustist detsembrini.

ERINEVATE RASKUSTE ÜLETAMISE PÜÜAN HAJUTADA ERI AEGADELE

1. Alates 1960. aastast olen kooridega osa võtnud kõikidest üldlaulupidudest (7), koolinoorte laulupidudest (6), maakonna laulupidudest (14), meeskooride laulupäevadest alates 1976 (6). Tavaliselt mitme kooriga. Kõige rohkem oli neid 1985. ja 1990. a. — lastekoor, noortekoor, meeskoor.

1993. aasta koolinoorte laulupidu: 3 koori — lastekoor, poistekoor, noortekoor; Rakvere meeskooride laulupäev — meeskoor, poistekoor.

2. Rõõmu on valmistanud kõik laulupeod. Eriti tõstaksin esile juubelilaulupidu 1969. ja 1990. a. üldlaulupidu südamelähedase kava tõttu.

3. Suhtun kõikidesse inimestesse hästi, kui nad ei ole pahatahtlikud. Aga eks mürakarud vahel mõju häirivalt küll. Me saame siiski hästi läbi.

5. On küll. Tütarlapsed on musikaalsemad, kohusetundlikumad, südamlikumad. Tahavad rohkem teha. Nendega läheb kergemini: omandavad kiiremini ja mitmehäälsus tuleb lihtsamini.

Musikaalseid poisse on tunduvalt vähem, klassi kohta tavaliselt 1—4. Seetõttu tuleb poiste- ja segakoori lubada ka toellauljaid, mis teeb töö tunduvalt raskemaks. Poisid tahavad rohkem meelitamist, innustamist, võrdsust suhtlemises, vahel ka kõva sõna. Laulud olgu nende jaoks hoogsad, rütmikad ja ilusa meeloodiaga. Mitmehäälsus tuleb tunduvalt raskemini.

6. Raskuste ületamisel on kõige parem, kui saan elu ja tööd planeerida nii, et korraga tuleb süveneda ühe raskuse ületamisse. Kui neid kerkib palju, püüan nende ületamist hajutada erinevatele aegadele.

Tänavu on tõeliseks raskuseks nelja koori ettevalmistamine suvisteks laulupidudeks. Ühe aasta jooksul tuleb igale koorile selgeks õpetada 15—17 laulu, kusjuures iga koolikooriga saan harjutada nädalas 1 tundi. Tõsiseks raskuseks on 3 kategooriasse laulmist. Kui need on hajutatud 3 nädala peale, siis suudan end kokku võtta, kui kõik oleksid üksteise otsas, ei suudaks.

7. Kõige rohkem vajan moraalset abi (mõistmine, hea sõna, tunnustus) ja organisatoorset tuge, sest ma ei ole suur organisaator.

8. Tunnen puudust lauludest seoses pidulike sündmustega koolis: esimene koolipäev, õpetajate päev, viimane koolikell, lõpuaktused. Vähe on ka nüüdisaegseid meeldivaid laule jõuludest, uuest aastast, kevadest. Periooditi võiks lisaks klassilaulikutele ilmuda laulukogumikke alg-, põhi- ja keskkoolile, kus leiduks

vaimulikke laule, populaarseid ilmalikke laule, mõnusaids ansambli- ja koorilaule jne.

9. Õpilased on seda meelt, et üldlaulupeod ja koolinoorte laulupeod ikka toimuksid. Ka arvavad nad, et

a) laulupidu võiks lavastuslikult huvitavam olla;

b) võiks ühendada laulu- ja tantsupeo, aga kuidas, seda ei osatud öelda. Leiti, et laulupeol võiks olla ka tantsu- ja võimlemise numbreid;

c) laulud võiksid olla laulupeolikumad, seadelt lihtsamad, meeldejäätavamad nii viisilt kui ka tekstilt.

Ise arvan, et O. Ehala „Kodulaul“ lastekoorile ei ole oma pikkuse ja keeruka seade tõttu laulupeo laul, kuigi ta lauljatele meeldib. Pärast kolmekuist õppimist ei olnud see veel ikka koorile selge. Selliseid näiteid võiks tuua veelgi.

Kaarel Tetsmann,
Jõgeva II Keskkool

Eestikeelsete laulude tekstide õppimisel abistavad eesti keele õpetajad

1. Juhatan Tartu 13. Keskkooli lastekoori. Selles on 75 eri vanuses tütarlast. 1981. aastast peale on koor osalenud kõigis laulupidudes.

2. Kõik laulupeod on meeldinud oma organiseerituse ja lauluarmastuse poolest.

3. Mürakarudesse suhtun rahulikult. Koolis, nagu igas normaalses kollektiivis, on erinevaid inimesi.

5. Poiste ja tütarlaste õpetamisel on erinevusi. Mulle tundub, et tüdrukud on usinamad, tundelisemad. Mul on nendega kergem.

6. Eestikeelsete laulude tekstide õppimisel abistavad eesti keele õpetajad.

7. Vaja oleks finantsabi.

8. Tahaks vaimuliku muusika noote.

9. Meie tüdrukud meenutavad alati, kui soojalt neid rongkäigu ajal tervitatakse, kui kerge on laulda ühendkooris Lauluväljaku kaare all.

Inessa Mogilnaja,
Tartu 13. Keskkool (venekeelne)

Vajame levimuusika lauluseadeid

1. Alates 1975. aastast. Seekord 3 koori.
2. 1987. a. VI koolinoorte laulupidu, kus oli minu üldjuhi debüüt, juhatasin mudilas-koore.
3. Positiivselt, heatahtlikult.
4. Kui kaua oli laulupeo rongkäigus seistud ja oma järjekorda oodatud, jäi marssima hakates ühte kohta asfaldile märg plekk.
5. Õpetamises erilisi erinevusi pole, aga poistele võib alati kindel olla. Nad ei löö „põnnama“.
6. Päikesest, lilledest, naeratustest, mehest—pojast.
7. Sõltub nädalast.
8. Levimuusika žanri lauluseadeid.
9. Nad pole selles osas arvamust avaldanud ja ise pole küsinud.

Lydia Rahula,
Tallinna 21. Keskkool,
Vanalinna poistekoor

Kui laps laulis meelega üle koori vale „soolot“, oli mul häbi nägu kuulajate poole pöörata

1. Alates 1960. a. olen osa võtnud oma kooridega kõigist laste- ja täiskasvanute laulupidudest. Minu esimene töökoht muusikaõpetajana oli Massiaru koolis. 1960. a. üldlaulupeol Tallinnas osalesin kooli väikesse 15-liikmelise poistekooriga. 1962. a. olin Pärnumaal Rääma koolis, kus juhatasin kolme koori: mudilas-, laste- ja poistekoori. Nüüd töötan aastaid Pärnu 1. keskkoolis. Sel suvel tulen koolinoorte üldlaulupeole Tallinna kolme kooriga: laste-, poiste- ja mudilaskooriga. I keskkool on praegu Pärnus ainuke kool, kus kõik kooriliigid esinudatud. Lisaks eelnimetatutele tugev segakoor (õp. Kullam).

2. Kõige rohkem rõõmu on seni valmistanud Eesti meeskooride ühislaulmise päevad Saaremaal 1988. aasta 9.—10. juulil, kus osalesime poistekooriga. Need olid tõelised eesti meeste laulu päevad. Lauluväljak oli kaunistatud sini-must-valgete lippudega. Iga poiss muretses endale esimese väikese lipukese, et uhkelt Kuressaares rongkäigus osaleda. Millist indu näib poistele andvat meestega koos laulmine! See oli tõesti meeltülendav tunne.

3.—4. Olen mürakarudega hästi läbi saanud. 33 a. koolis töötada ei ole kerge olnud, kuid võin öelda, et poistega on koori teha kergem kui tüdrukutega. Siiani saadab mõni endine poistekoori laulja tervitusi „oma Lumivalgekesele“.

Seevastu tuleb meelde üks juhtum Rääma koolis, kus oli palju lastekodulapsi. Galiina laulis lastekooris III häält. Enne esinemist oli ta millegipärast väga tujust ära, kapriitsitses ega tahtnud laulma tulla. Lõpuks tuli ja laulis meelega üle koori nii vale „soolot“, et minul oli häbi kuulajate poole nägu keerata. Hiljem koolikokkutulekul tuletas ta ise mulle seda seika meelde.

6. Mina olen õnneks koos töötanud väga laululembeliste direktoritega, kuid tunni-

plaanid kooritundide paigutamine on alati seotud suurte raskustega. Koorid tegutsesid õhtuti, kuigi poistel on treeningud ja osa lapsi käib muusikakoolis ning mujal. Minu arvates peaks koorilaul olema kindlasti tunniplaanis (vähemalt 1 tund).

7.—8. Kui laulupeo repertuaari õppimisest aega üle jääb, laulavad lapsed meelsasti teiste rahvaste laule. Seda peamiselt inglise keeles, kuna meie koolis õpetatakse inglise keelt süvendatult.

Palju kasu on olnud Muusikaõpetajate Liidu ja Kooriühingu poolt Vigalas ja Tallinnas korraldatud seminarides osalemisest.

Tahaksin väga, et Vigalas töötaks ka laste- ja poistekoori sektsioon, et ühiselt valida laule üldlaulupidudeks. Ühe aastaga üldlaulupeo repertuaari omandada käib tavalisele koolikoorige üle jõu.

Lõpetaksin sõnadega laulust:
„Õnnelaps on see, kes kõnnib, laulud tas-
kunukas.“

Helle Kullamaa,
Pärnu I Keskkool

LAULMA ÕPI LASTEKOORIS

7

1. Olen valmistanud koore ette 12 laulupeoks — laste- ja segakooriga. Paaril korral olen laulupeole viinud ka täiskasvanute segakoori.

Tänavu valmistume laulupeoks Märjamaa Keskkoolis laste- ja naiskooriga. Noormeeste vähesuse tõttu peame seekord laulma ainult neidudega.

2. Kõige rohkem on rõõmu valmistanud juubelilaulupeo ja 1976. a. võistulaulmine, kus kooli segakoor esines edukalt.

3. Teotaheliste mürakarudega saab hakama, aga laisad teevad küll lauluõpetaja meele kurvaks. Nii heade kui halbade poistega peab toime tulema, sest poisist, kes pole lastekooris laulnud, ei saa segakoori lauljat. Meie keskkoolis ongi lastekoorid olnud selleks suurearvulised, et hiljem oleks ka keskkooli segakooris häid lauljaid.

6. Raskustega peab ennekõike toime tulema lauluõpetaja ise, toetust pakuvad ka kolleegid ning kooli juhtkond.

9. Õpilased pole laulupidude korraldamise kohta ettepanekuid teinud. Küll oleme muusikaõpetajatega mõelnud, et laulupeo kava (eriti veel täiskasvanuile) vajaks rohkem diferentseerimist. Võib-olla tuleks laule valida koorikategooriaid silmas pidades. Parematele kooridele olgu raskemad laulud, nõrgematele kergemad. Eakamatele lauljatele võiksid olla hoopis 2—3-häälsed laulud. Ka kava saaks laulupeol mitmekesisem.

Väikestele maakoorige valmistab laulupeo-aastatel väga raskete lauludega maadlemine sageli palju meelehärmi. Peoks valmistumine peaks olema jõukohane, siis teeb see ka rõõmu.

Vaike Vaide,
Märjamaa Keskkool

(Lõigud intervjuust)

— Missugune näeb välja Teie tavaline tööpäev?

Tööpäev hakkab peale mul hommikul vara. Proovile! Ruttu!! Ei jõua süüa, ei jõua korralikult ette valmistada, juba peab minema! Siis oledki proovil ja unustad kõik muu ära — nii kolmeks või viieks tunniks.

Kui proov on läbi, jõuad koju ja puhkad natuke aega. Naudid koduümbrust — oleneb, kus sa parajasti oled. Ma mõtlen praegu just Detroiti peale. Seal on maja ja seal saab natuke aega pärast tööd nautida ka loodust... Siis on jälle vaja sõita kontserdile. Seal unustad jälle kõik muu ära; mängid rahvale, rahvast on saal puupüsti täis. Need puupüsti-täis saalid! See on nii tore, see on üks suur RÕÕM. See ongi kõik, see ühe päeva töö.

Nii nad korduvad. Pidevalt. Kõige koledam asi on sõitmine lennukiga, 9 tundi järjest, kontinendilt teisele. See on sihuke aja tapmine. Ei ole võimalik midagi teha: magada ei saa, süüa — noh süüa saab, kuulata ka korralikult ei saa, sest mürin on nii suur. Lendamine on kõige halvem asi minu elu juures.

Aga põhiliselt on mul huvitav elu. Alati uued eesmärgid, huvitavad ülesanded. Näiteks nüüd tuleb Stravinskile ja Ansermet'le pühendatud festival Šveitsi Romaani orkestriga Genfis. Neli õhtut ainult Stravins-

ki muusikat, kõik tema paremad lood. Ja kõik läheb ka heliplaati. Siis tuleb Luzerni festivali avakontsert... ja Mozart New Yorgis... ja siis Bostoni orkestriga esinemised Tanglewoodis... meie oma orkestriga Tšaikovski-festivali Detroitis... ja siis Interlockenis Detroiti orkestriga...

Mulle meeldib, kuidas lapsed teevad tööd. Interlockenis on noored 8—17 aastani, kokku 5000 last, kõik ainult muusikud! Neli suurt sümfoniaorkestrit, lisaks igasugused bändid, ansamblid ja igasugused tantsijad ja muude kunstide inimesed. Kõik elavad metsa all ühiselamutes. Hommikust õhtuni käib muusika. Päevad läbi on konkurents. Ühed tahavad end mängida, ütlemel, neljandast orkestrist kolmandasse, teised kolmandast teise, kui nad esimesse saavad, siis on nad õnneseened! Lõpuks tuleb suur kontsert, mida juhatavad suured dirigendid. Kontserdisaal on 4000 kohaga, õues, katuse all, nagu Riias, aga suurem. Kõik see lastelaager on järve ääres, metsa all, ilusas looduses. Ja nii igal aastal juulikuus.

— Te olete suur ideede genereerija. Kas huvitavate ideede kõrval on Teil püsivad kiindumused?

Nii palju häid heliloojaid on maailmas! Mul ei ole kunagi aega mõelda, mis ma teigin eelmisel nädalal või varem — niivõrd olen kiindunud sellesse muusikasse, mille-

ga parasjagu tegelen. Näiteks möödunud nädalal juhatasin Viini muusikat, ja mõtlesin, kui efektselt oleks see läinud Tallinna publikule! Aga kui ma siia tulin ja juhatasin Beethoveni sümfooniat ja Eino Tambergi Concerto grossot ja muud eesti muusikat, siis ma olin õnnelik, et olin just need teosed valinud siia kavasse.

Hiljuti juhatasin Stravinski „Püha kevadet“ Stockholmis Göteborgi orkestriga. Kolmel õhtul olid seal kontserdid kohal kõik Euroopa orkestrite määndž erid. Rootsi Raadio orkestrit ja Filharmoonia orkestrit juhatas Gennadi Roždestvenski, Göteborgi oma mina. See „Püha kevad“ oli midagi erakordset! Ma mõtlesin, et see on nüüd küll kõige parem muusika. Ja kõige raskem nii dirigendile kui orkestrile. Nii palju rütmi! Nii palju tehnilisi asju! Tohutult õnnelik tunne oli, et saime sellega hakkama. Nii suure kogu ees! Rahvas oli toolidel püsti, karjus, aplodeeris... Kõik see saalitäis rahvast.

— Kas iga orkester on erinev „ISIK-SUS“? Kas tõlgitsus võib saada „näo“ orkestrist sõltuvalt?

Jaa. Loomulikult. Tegelikult on see kõigest: mängijatest, tasemest, mingitest ansambli mängu traditsioonidest, akustikast ja üldsee kõigest neist asjadest, mis muusikaga kaasnevad. On vaja natuke aega, et ko-

*Lauapöetud
Muusikaline ja
Tema kirjjad!*

*Suure rõõmuga lugema
läbi kirjuti saadud kõik
ilmsed membrid. Leian et
see on nii vajalik anda üle-
vaade Eesti Muusikaalust (ka
mujale - mitte ainult Tallinnast),
soovin, et janna ja teadmised
seda kindlalt edasi toimetada -
see jääb kõik Eesti muusika ara-
leks! Tänuks, Neeme Järvi*

Tallinn, 14.05.1993.

haneda, aga professionaalse kollektiivi puhul pole seda aega palju vaja. Muusika hakkab jooksuma, naturaalselt, nii nagu ta on. Ainult tuleb süstida sisse head musitseerimisrõõmu. Sama asi on ka siin Eestis: ERSO on haruldane, tore professionaalne orkester, kellega mul on väga hea meel töötada.

— Mis on muusika Teie jaoks? Inimese jaoks üldse?

See on päris internatsionaalne mõiste, see „MUUSIKA“. Laialdane mõiste. Ameerikas öeldakse „music“, „musician“ tegelikult ainult selle kohta, mis on lärmakas — ainult madonnad ja maikl-dž äksonid on „music“.

Sümfooniaorkestrid — need ei ole millegi pärast muusika. Seda ei nimetata nii. See on midagi suuremat, vägevamat, midagi, mis on seotud suurte heliloojatega, suurte inimestega, kes on pühendanud oma vaimuanded ühele eesmärgile ja kannavad vastutust Vanajumala ees! Need on NEED, kes on andnud terve oma südame, terve oma elu oma kunstile.

Meie oleme vahendajad. Me harjutame hommikust õhtuni oma orkestritega, oma solistidega, oma kooridega, et see KUNST

oleks inimestele kuuldav, nähtav ja tunnetatav.

Me mängime INIMESTELE ja me tahame neid õnnelikuks teha selle MUUSIKAGA. Sellepärast oleme me ka ise väga õnnelikud inimesed, meie, kes me muusikaga tegeleme.

Klassikalise muusika programmi mõte Eesti Raadios on üks fantastiliselt tore idee! Üle terve maailma on klassikalisel muusikal nii palju kuulajaid. Näiteks Ameerikas on 400 klassikaprogrammi! Inimesed sõidavad autodes ja põhiliselt kuulavad just klassikaprogramme, kus mängitakse head muusikat. See rahustab, see annab ülevaate viimase aja headest heliplaatidest ja -salvestustest, ka kontserdielust. Kindlasti on seda vaja ka Eestile, ükskõik, mis hinna eest. Sest see annab meie RIIGILE kultuurriigi staatuse. Ma soovin, et meie inimesed oleksid õnnelikud klassikaprogrammi kuulates, sest see on SUUR MUUSIKA. Selle Suure Muusika nimel peabki elama siin maailmas. Paljud peavad selle nimel kõvasti tööd tegema ja paljud peaksid sellega kaasa tulema.

Kuus? Küsite. Kas ikka: 15. ja 16. mai õhtul.

AGA — kas olite nende hulgas, kes istusid „Estonia“ kontserdisaalis 14., 15. ja 16. mail „kaks seanssi päevas“? Kas te nägite esimesi proove nii ERSO kui teatrirahvaga?

Kes nägid, võivad mu sõnu kinnitada: esimestest taktidest peale olid lauljad-mängijad sellise muusikalise aktiivsusega laetud, mida mitte kaugeltki igal kontserdil või etendusel ei sünni.

Esimese proovi jällenägemisrõõm...

„Kadunud poja“ tervitus isamajale...

Suurte muusikanaudingute ootus ja eelärevus...

Kurgus kipitav rõõm selle kõige üle, mis taas ON...

Ja kurbus, et 14 aastat on meile ülekohtuselt kaduma läinud ilma Neeme Järvita...

Tema kontserdimarsruutidest oli väljas just see koht, kus tema MÄNG oli aastakümneid olnud publiku „igapäevane leib“. Terved põlvkonnad sümfoonilise muusika vajajaid täitsid saale nädalast-nädalasse, õhtust-õhtusse, pilgeni.

Isegi terved uued põlvkonnad dirigente on see mõju meile kasvatanud.

Kes kahtleb, võib KAHELDA...

On ju kõik see, mis kätkeb raskestiseletavat, ikka andnud põhjust vaidlusteks. Nii ka Järvi-fenomen. Võib-olla on eestlase hingele üldse raske vastu võtta teadmist, et meie endi hulgas, meie endi kõrval on täiesti erakordseid inimesi (olnud), koguni sinasõpradena. See ärgitab kuluaaridiskussioone pidama. Võib vaielda „ärakadunud nootide“ üle ning orkestrantide suutlikkuse-suutmatuse üle, tempode ja meeleolude üle, tõlgitsuse tõsiduse- ja kerguseastmete üle... Kümnete ja kümnete KOMPONENTIDE üle võib vaielda. Aga vaieldamatuks jääb kontserdi tervikmulje kirjeldamatu sugestiivsus ja mängitava muusika võluv, lausa lummav otsemõju nii esitajale kui kuulajale. Ja siis see nüansirikkus!! See partituuri avanemine kuulaja-vaataja ees! Kui telemuusikarežissööridel on heaks kombeks pildi abil n.ö. partituuri jälgida, ikka pille ja pillimehi näidates, siis Neeme Järvi puhul võiks pühenduda „üksnes Dirigendi pildile“, niivõrd täiuslikult „joonistab“ ta kõike muusikas sündivat, „mängib“ seda oma käte, miimika, keha ja sugereeriva energia-vooga.

Need olid toredad päevad, sest Järvi ümber lehvib alati seletamatul kombel mingi leebe ligimesearmastuse vaim.

Tallinna muusikat tegev ja armastav rahvas on siis kõik ükssteisele sõbrad, nagu jõuluagess metsamuinasjutus. Needki, kes muidu ükssteisele vaevu tervituseks noogutavad, kätlevad nüüd naerusui, kõik on korraga lähedased. Ja armastusväärsed. Ja jutukad. Ja kenad. Imeline asi see RÕÕM. Ja eriti ilus on VABA, ISEKUSETA MUUSIKARÕÕM.

◆ Intervjueeris ja mõtliskles

Virve Normet

1. Seitsmest laulupeost, alates 1975. aastast. Algul mudilas- ja lastekoor, 1982. aastast keskkooli noortekoor.

1990. aastal valmistasin ette kolm koori: lastekoori, keskkooli segakoori, Kolga Kammerkoori (täiskasvanud). Seekordseks peoks valmistan ette kaks koori: laste- ja segakoori.

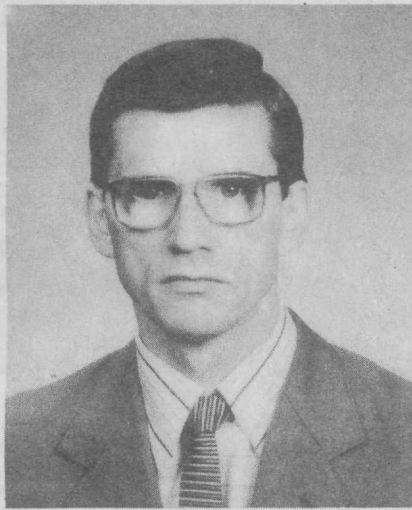
2. 1975. aasta laulupidu — minu esimehe pidu, millest võtsid osa minu enda ettevalmistatud laululapsed. Tagantjärele mõtlen, et 1974/75. tööaastal ma alles õppisin lastega töötama, nägin palju vaeva, kõhklesin suuresti, kas teen paljusid asju õigesti. Laulupeole pääsemine tundus suure tasuna nähtud vaeva eest. Uhke ja kindel tunne oli sammuda laulupeorongkäigus oma lastekoori ees.

1990. aasta suur laulupidu. Meeldis repertuaar — oli vaba pidu, südamelähedased laulud.

Esmakordselt valmistasin ette täiskasvanute koori — Kolga Kammerkoori. Selles kooris laulsid ja laulavad mitmed minu endised õpilased (noormehed). See on nagu hinnang tehtule, s.t. rõõm mitte ainult laulupeost, vaid rõõm ka küllalt mitmepalgelisest ja vastuolulisest tööst kooridega.

3. Arvan, et mõistvalt. Küllalt rahulikult oma rahutu loomuse juures. Elu näitab, et nähtud vaev tasub end hiljem küllaga.

4. See juhtus esimesel töökuul 1974. aasta septembris. Olin esimese klassi laulutunni palunud lastel kodus valmis mõelda ja laulda üks lastelaul. Väike tüdruk—mudilane tuli klassi ette ja laulis oma lemmiklau-

lu. „Kukerpillide“ repertuaarist. Väike pruntis põskedega tüdruk laulis tugeva ja emotsionaalse häälega „Seal väikesel Balti merel...“ ja eriti „...sind kuumalt armastan.“

5. Poisid on kärsitumad, liikuvad. Aga põhimõttelisi erinevusi pole, sest laulmine tugineb ju õigele hingamisele, diktsioonile, fraseerimisele jne.

6. Kreedost „Alustatu vii lõpuni“. Abikaasalt, kes on samuti muusikaõpetaja. Arutleme ühiselt probleeme.

7. Tehnilist abi — kasettmagnetofon, süntesaator, video, rütmipillid, lasergrammofon, s.t. väga hea muusika väga kvaliteetsete tehniliste vahenditega. Laulikuid,

erinevaid — valikuvõimalus peab olema õpetajal (ka lastel).

8. Siin taandub kõik sellele, palju noote on õpetaja suutnud muretseda tänu isiklikele kontaktidele teiste õpetajatega, koorijuhitidega, reisidelt kaasatoodule jne.

Ei oska ju tahta, kui pole materjali, mille põhjal otsustada. Isiklikult olen ma oma noodikogu täiendanud tänu reisidele kooriga, kontaktidele heliloojatega ja koorijuhitidega, mingil määral tänu Kooriühingule. Arvan, et õpilaste maitse kujundab väga suuresti õpetaja. Küllap mina olen rohkem klassika ja rahvalaulutöötuste austaja. Meie repertuaaris on rahvalaulutöötused, väga palju V. Tormise teoseid, spirituaalid kui väga kaunid ja lauldavad laulud, eesti kooriklassika varamusse kuuluvad laulud, kaasaja eesti autorid. Ka mõned välismaa autorid — saksa, inglise, soome, rootsi jne. Aafrika laulud.

9. Ollakse rahul senise laulupeo korraldusega, s.t. hinnatakse traditsioonilisust. Arvatakse, et eelolev laulupidu oma repertuaariga peaks olema eeskujuks tulevastele pidudele. Laulud kodust, kodukohast, sünnimaast, loodusest, eestlusest — see on noortele südamelähedane. Eriti oluliseks peetakse laulupeorongkäiku — ühislaulmine saabki alguse ühiselt laululavale marssimise.

Taavi Esko,
Kuusalu Keskkool

Fred Raudberg jutustab ja manitseb

Pöördusin küsimustega nüüd juba 70-aastase Fred Raudbergi poole, kes on olnud 1947. aastast laulupidude liikumisjuht ja ainult 3 viimasel laulupeol tagasihoidlikumaid rolle täitnud.

Kas laulupeo köögi poolel midagi naermaajavat või kõrbelõhnalist on juhtunud?

Körbelõhna on natuke palju öelda. Aga situatsioone, kus tuli kiiresti tegutseda, et midagi ei juhtuks, on küll ette tulnud.

Näiteks 1960. a. laulupeol, kus esmakordselt oli kasutusel praegune kinnine laululava senise lahtise asemel. Oli vihm ja lapsed kogunesid laululava alla. Õhust tuli aga puudus, lapsed hakkasid minestama ja neid tuli kanda esmaabipunkti. Õnneks organiseeris Arnold Green kiiresti bussid, lapsed viidi majutuspaikadesse. Hiljem ehitati täiendavad ventilatsiooniseadmed.

Ühel viimasel koolinoorte laulupeol paigutati suur osa lapsi 3. korrusele. Nad tormasid sinna suure hooga. Tekkis oht, et kaitsepiire võib järele anda. Suutsin ise osa lapsi 3. korrusele

ära viia. Õnneks tuli kohe lavaleminek.

Ühel laulupeol — ei mäleta enam mitmendal — juhtus midagi veidravitut ka. Proovid juba käisid, kui assenisator vedas WC-d tühjaks ja unustas luugi lahti. Koorem pudenes lauluväljakule maha. See hakkas talle mitteomaselt lehkama. Jällegi reageeris õnneks kiiresti Spetsautobaas — väljak pesti üle.

Teile on hästi tuttav vist ka leiubüroo töö?

Suure peo ajal on laste ja ka esemete kadumisi palju. Minu teada on kõik lapsed ikka oma vanemad või õpetajad lõpuks üles leidnud. Ka kõige pisemad on vähemalt oma eesnime teadnud ja siit on hakanud asi hargnema. Pealegi saab ju kirjeldada nende välimust. Mõnikord tõs-

tad kadumaläinud mudilase kätele ja näitad publikule.

Vigurit tehakse muidugi ka. Kord tuli üks umbes 16-aastane poiss minu juurde ja palus aidata üles otsida oma ema. Küsimusele, kui vana ema on, sain vastuse: „16-aastane“. Teinekord palus üks poiss teatada et ta ema tuleks torni juurde temaga kohtuma. Teatasin ja vaatasin poisile järele — tulija oli hoopis tema sõbratar.

Asju kaob väga palju. Aga pea kõik nad on toodud leiubüroosse, isegi kuldkäekell. Olen uhke olnud meie inimeste aususe üle. Kord kaotasid 3 soome üliõpilast ära dokumendid, sealhulgas viisad, ja suure summa raha. Kui läksin neile leidu hotelli kätte viima, ulatas üks poiss mulle 1000 marka leitusuks. Vastasin: „Kulla noormees, see komme siia ei sobi. Pealegi mitte mina ei leidnud, vaid rahvas leidis. Mina ainult korraldasin, et te selle kätte saaksite.“

Palju leitud asju, näiteks vihmavarjud, on jäänud välja võtmata nii meie leiubüroost kui ka linna leiubüroost, kuhu me esemed hiljem üle anname. Inimesed vist ei usu, et sellistel suurtel rahvakogunemistel pea kõik kadunud asjad tuakse leiubüroosse. Soovitaksin neile, kellel

on midagi kaduma läinud, tingimata sinna minna.

Mida veel soovitaksite?

Lastel mitte nii palju jäätist süüa, see mõjub lauluhäälele. Korda ja distsipliini, et lapsed laul üksteist ei näpistaks ega muud vallatust ei teeks.

Tänavu tuleks eriti hoolt kanda mudilaste eest, mitte anda neile suuri rahasid. Kauplused on ju nii meelitavad — sinna on ilmunud palju välismaa kaupa, mida varem polnud. Tänavatel sõidavad uued välismaa marki autod, mis kindlasti püüavad mudilaste pilku.

Aga tänavu on ju mudilaskoorid üle Eesti koos. Mitte enam ainult Tallinnast ja Harjumaalt, nagu varem.

Seda enam on manitsemine erilisel hoolitsemisel mudilaste eest tänavu omal kohal. Millega Tallinna mudilane on juba jõudnud ära harjuda, võib maalt tulnud nii kõita, et ta kõik ära unustab. Seejuures pole kadumainemise oht kõige hirmsam, kuigi autode liikumiskiirus on laulupeo ajal piiratud.

Jääb vaid loota, et isad- emad, õpetajad ja muu laulupeo rahvas, kes neid ridu loevad, sellest ka vajalikud järeldused teeksid.

M. Võhmas

Leedu võimud otsustasid oma koolinoorte laulupeo ära jätta, aga see toimus siiski 11

Raske majandusliku olukorra tõttu otsustasid Leedu parlament ja valitsus selleks suveks planeeritud koolinoorte laulupeo ära jätta. Aga laulusõbrad jonnid ei jätnud, sõitsid oma ja sponsorite rahadega ning oma söökide–jookidega kogu Leedumaalt kokku ja pidasid võimude kiuste peo maha. Seda ettenähtust varem, 23. mail, enne kooliaasta lõppu.

Riikliku toetuse ärajäämine vähendas küll laulupiduliste arvu, aga umbes 5000 koolilast kogunes siiski Vilniuse lauluväljakule. Suhteliselt lühike, 2,5 tundi kestnud, aga hoogne kontsert oli igati tip-top, intonatsioonipuhas. Uudsus oli see, et laulude õppimisel kasutati keskusest paljundatult laiali saadetud fonogrammimusiikat. See kõlas ka laulupeol ja vähemalt tempo suhtes oli mõju ilmselt positiivne.

Tore oli sellel kõiki raskusi trotsivate lauluentusiastide peol külalisena viibida. Aga leedu meepotis oli tükike eesti tõrva. Leedulased rõhutasid ka laulus Baltikumi ühtsust: kavva olid lülitatud üks läti ja üks eesti laul algkeeles, meilt „Kungla rahvas“. Seda juhatama ma olingi palutud. Ent kui leedulased küsisid, millist nende laulu meie laulupeol lauldakse, oli päris piinlik end kuidagimoodi välja keerutada. Olukorda kergendas vaid see, et Lätist polnud keegi oma laulu dirigeerima tulnud, mille üle leedulased avaldasid tõsist paha-meelt.

Nähtavasti oleks vaja see leedulaste ilus komme ka meil üle võtta. Tuleks tõsiselt arutada, kas meie tuleva-aastaselt üldlaulupeol lülitada teiste Põhjala laulude hulka ka leedu ja läti laul. Peaks ju veel jõudma.

Venno Lau

„Noorte Filharmoonia“ iseendast ja laulupidudest

Pärast seda kui aprilli- ja maikuu vahetusel oli „Noorte Filharmoonia“ saanud Belgias Nevpeltis toimunud konkurss–festivalil esikoha, sain kooriproovi vaheajal võtta ekspressintervjuu selle kollektiivi liikmetelt. Oma arvamust avaldasid Tallinna Muusikakeskkooli õpilased Heili Eespere (viul), Matis Mustonen (viul), Veljo Toodo (metsasarv) ning dirigent Toomas Kapten.

Esimene küsimus: **Mis oli teie edu alus?**

M.M.: Töö. Päril palju sai tööd tehtud.

H.E.: Kõik oleme professionaalsed muusikud ja dirigent tegi meiega palju tööd. Ilmaasjata ei mindud. Lootsime koha peale.

V.T.: Stiimul oli. Ja see andis jõudu.

T.K.: Võib-olla repertuaar. Meil oli küllalt virtuoosne kava. Sellisel tasemel, mis on praegu meie võimete piir. Selle me realiseerisime peaaegu 100-protsendiliselt.

Ületasime teisi võib-olla viimistluselt. Aga kõige paremini teab muidugi žürii, kellel oli vist meie vastu ka eriline sümpaatia. Oli ju teisigi häid orkestreid, kes tulid välja uhke programmiga — Prahast, Voronež ist.

Lisaküsimus: **Nähtavasti teie võit näitas, et muusikaõpetamine on Eestis Euroopa tasemel.**

T.K.: Võib-olla isegi üle Euroopa keskmise taseme. Ma arvan, et nii põhjalikku tööd kui meie muusikakeskkoolis tehakse vist vähestes kohtades. Noorte muusikute kõige andekam osa on siia kokku tulnud. Seetõttu on ka konkurents ja vastutustunne suurem kui paljudes muudes õppeasutustes Euroopas.

Teine küsimus: **Milline on teie kui instrumentalistide suhe laulupidudes? On need olnud ka mingiks stiimuliks muusikuks saamisel?**

H.E.: Ei, seda küll mitte, kuigi ma ka kammerkooris laulan.

M.M.: Erilist huvi ei paku, ise pole käinud. Aga küllap laulupidu kui rahvuslik

◆ „Noorte Filharmoonia“ autasustamisel Belgias

kokkusaamise paik on vajalik kõigepealt lauljatele endile.

V.T.: Kui ma väiksem olin ja käisin maa-koolis, oli küll kange tahtmine poistega laulupeole saada. Saime ka. Siis ta oli küll stiimul. Aga nüüd suhtun üsna ükskõikselt.

M.M.: Laulupidu toob muusika rahvale lähemale. Palju lauldakse rahvuslikke laule, rahvas laulab kaasa.

H.E.: Kes muusikainimesed ei ole, neile on laulupidu väga tähtis. Aga meil on tege-mist niigi palju, oleme oma orkestris kinni.

V.T.: Mind on pandud mängima puhkpil-liorkestriga. Seekord on väga vaja mängida.

T.K.: Laulupidu on rohkem lauljate pidu. Kunstilise koha pealt ei oska öelda. Tal on rohkem poliitiline funktsioon — lauljate ühendamine. Muidugi on ta isetegevuslas-tele, kel on vähe võimalusi anda täispikka kontserti, väga vajalik. Suures kooris lau-lmine saavutab ka erilise taseme — laulupeo tasandi.

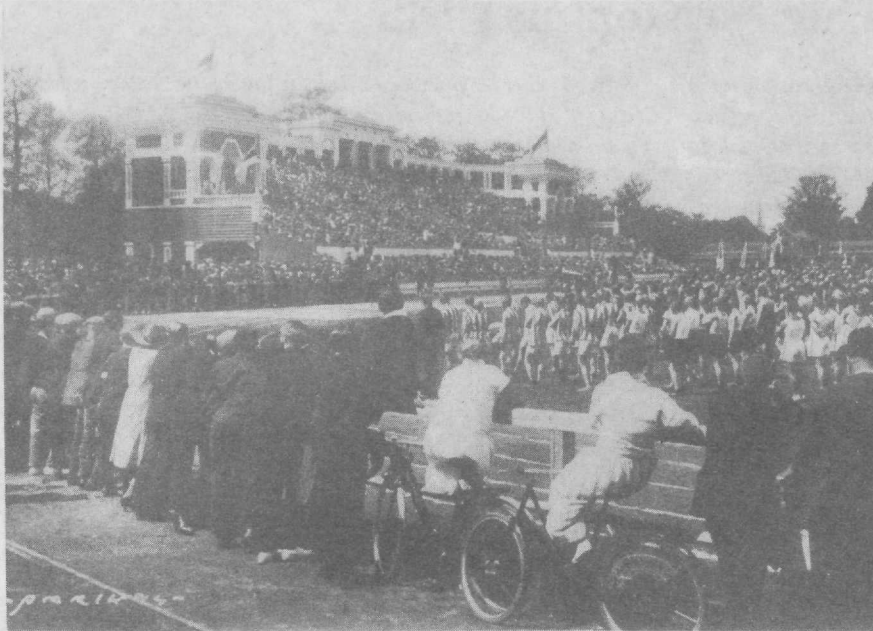
Lisaküsimus: **Kas laulupidudel on min-gi osa ka selles, et eesti professionaalne muusikakultuur on võrdlemisi kõrge?**

T.K.: Muusika tegemisel on väga erine-vaid tasandeid. Me võib-olla alati ei märka, kuidas isetegevus on seotud professionalis-miga. Aga tegelikult on ju meie isetegevus-likud kammerkoorid elukutselistel kooride tasemel.

H.E.: Võib-olla ka tänu laulupidudele see tase tuleb. Instrumentalistidega on asi kee-rulisem. Laulupidudega keelpillitehnikat ei arenda. Aga mingi seos on kindlasti olemas.

T. Luunja

Kuna meie järgmine number ilmub alles augustis, on võimalik „Muusikalehte“ II poolaastaks tellida 5. juulini. Selleks maksa-te poolaasta tellimishinna 4.80, aga märgistate „Ajakirjandusle-“ tellimiskviitungil 5 viimast kuud — augustist detsembrini.

Tähtsaim sündmus 1923. aasta muusikaelus oli kindlasti juuni–juuli vahetusel toimunud VIII üldlaulupidu. Selle mõtte oli koondada pikkade sõja-aastate kestel laostunud laulukooride ridu ja tuua kiratsema jäänud koorikultuuri värsket elu. Ka pidi see ettevõtmine kujunema suurejooneliseks võidupühaks hiljuti lõppenud Vabadussõjale.

Laulupeo eeltöödega otsustati alustada 21. sept. 1921 toimunud koosolekul, kus pandi alus Eesti Lauljate Liidule. Kava koostamisel tuli paratamatult arvestada vahepealsete sõja-aastate mõju. Seega ei võinud koore koormata uute raskete lauludega. Tuli valdavalt tarvitada juba sisselauldud repertuaari nagu Hermannini „Isamaa mälestus“, Saebelmanni „Kaunimad laulud“ ja „Palve“, Lüdigi „Koit“. Kuid oli ka uusi laule, mille kallal eriti noorematel ja väiksematel kooridel tuli tõsiselt tööd teha: Läte „Tänu ja kiitus“, Vedro „Kägu“ ja Kreegi „Meie err“.

Pillikooridega oli asi raskem — polnud võtta ainsatki eesti helitööd, vaid tuli endiselt piirduda „võõra varaga“. Meie heliloojad olid selle muusikapõllu täiesti sööti jättnud.

Keeruliseks osutus aga kooride registreerimine ja nende laulupeo nootide kättesaamine. Lauljate Liitu laiemalt ei tuntud. Ka ajalehed suhtusid sellesse organisatsiooni ja laulupeosse leigelt. Vaid mõni üksik ajaleht andis ruumi laulupeo üleskutsete ja korralduste publitseerimiseks, enamik lehti trükkis need ära tugevalt kärbitult või jättis need lihtsalt avaldamata. Nii ebaõnnestus Lauljate Liidul katse luua kooridega sidemeid ajakirjanduse kaudu. Pealegi suhtusid mõned radikaalsed ringkonnad tolleaegses riigiloomise käremeelses õhkkonnas õige arvustavalt ja isegi eitavalt sellisesse puht-rahvuslikku ettevõttesse nagu üldlaulupidu, pidades seda ajast ja arust sentimentaalitsemiseks, mis ei sobivat moodsa elu raamidesse. Kuid mingi vastukaja laulupeo korraldamiseks siiski tekkis. Seni kiratsenud koorid hakkasid värsket õhinaga täiendama oma koosseise, asutati kiiresti uusi koore. Nii oligi peole loota 15 000 tegelast. Üldjuhtideks kutsuti Konstantin Tümpu, Juhan Simm, Anton Kasemets ja puhkpilliorkestrite Eduard Knude. Eraldi pidid esinema kaitseväge orkestrid Georg Rederi juhatusel.

Tervislikel põhjustel jäi eemale Tümpu, kes laulupeo ajal viibis Saksamaal tervisevetel.

Laulukoorid tulid laulupeole hästi ettevalmistunult ja pidu õnnestus ootamatult hästi. Tublisti aitas kaasa ka õnnestunud valitud peoväljak Kadrioru pargis, mille põlispuude ja majade tihe raamistik moodustas hea kõlalise tausta. Pärast laulupidu pidi see minema Spordi Liidu kätte. „Terve määratu lava oli kui mets lauljatega täidetud,“ kirjutas „Päevaleht“. „Lauljate esirinnas paisits silma hõbejuukseline tenorilaulja Kann Tartust, kes kõik 8 laulupidu kaasa laulnud. Vanamees oli rahvarieties ja kõik 8 laulupeo märki rinnas.“ Külalisi oli tulnud Soomest, Lätist, Ungarist jm. Nende esinemised võeti vaimustusega vastu. Kontserdi lõpul avaldati austust ka Jaan Tõnissonile, kes tegi peost kokkuvõtte. Tema kõnest jäi kõlama mõte: „Eesti Jumal on Laulujumal.“

Muidugi anti laulupeo päevil peale lauluväljaku ka mujal kontserte. „Estonia“ kontserdisaalis algas kontsertide rida noorteühingu „Tungal“ segakoori ja lastekooride kontserdiga Tuudur Vettiku ja Evert Mäsiäise juhatusel ning Aleksander Arderi ja Theodor Lemba kaastegevusel. Samas esines ka Tallinna Meestelaulu Selts August Topmani juhatusel. Jaani kirikus esitas Händeli oratooriumi „Messias“ Estonia Muusika Osakonna segakoor, keda juhatas samuti A. Topman. Kirik oli rahvast tulvil juba peaproovi ajal. T. H. Lemba, kes seda suurüritust kuulamas käis, on kirjutanud

sellest „Päevalehes“ nii: „Mis koori ja orkestri ettekandesse puutub, siis oli siin kõik selgesti välja töötatud, ainult eesmärgus oleks tempo „Grave“ võinud pisut aeglasmalt võetud olla ja Sinfonia Pastorale'1 oleksid veel mõned varjutused tarvis olnud“. Solistidest rahuldus Th. Lemba kõige rohkem pr. Paula Brehm-Jürgenson stiilselt ja ilmekalt ette kantud aariaga „Ta hoiab oma karja“. Karl Viitolilt soovis arvustaja rohkem jõudu.

Veel teinegi vokaal–suurvorm kanti laulupeo ajal ette. See oli lauluselts „Ilo“ Dionyssii Orgussaare juhatusel, kes Mozarti „Reekviemiga“ Oleviste kirikus välja tuli. Solistide hulgas olid siin tuntumateks nime-deks Mathilde Lüdigi–Sinkel ja Benno Hansen. Kaastegev oli „Estonia“ orkester. Th. Lemba, kes ka sellel kontserdil käis, leidis, et D. Orgussaar „on palju ja tublisti oma kooriga töötanud, sest tema lahendas edukalt oma rasked ülesanded. Kooris on sopranide hulgas mõned lauljad õige kõlarikka ja haritud häälega, mis ka tervele koorile teataval määral säravust annab... Kõik abinõud, solistid, koor ja orkester olid enam-vähem suurepäralised, ainult juhatajana oleks tahtnud enam vilunud orkestrijuhti. Hr. Orgussaar läheks ainult koorijuhiks korda, kuid orkestri juhutamiseks on temal liiga suured ja nurgelised liigtused, mis end laiadest tempodes tunda annab.“

Omaette kontserdid „Estonia“ kontserdisaalis andsid ka Soome ja Ungari koorid, eriti palju publikut oli ungarlaste esinemisel. Vähe oli aga rahvast „heroilise tenori“, itaaliapärase nimega eestlase Tenno Vironi kontserdil, keda klaveril saatis Th. Lemba. Rahvas oli enamuses ilma ilma tõttu lauluväljakule läinud, kus samal ajal esines ühendatud puhkpilliorkester G. Rederi juhatusel. Ettekanded olid seal korrektsed ja hoogsad. Eriti õnnestusid meeleolulised katkendid Griegi „Peer Gyntist“, kus pehme, täielik puhkpillide kõla meeldivalt mõjus.

Ei tukkunud laulupeo päevil „Estoniagi“, kus etendati „Aidat“ (isegi 2 korda päevas), „Rigoletto“, „Sevilla habemeajajat“ ja „Lõbusat talupoega“. Draamateater etendas lauluväljakul „Kuningas Oidipust“ ja „Salomeda“.

Kokkuvõtteks võib ütelda, et laulupidu täitis temale pandud lootused. Koorielu elavnes, tekkis palju uusi koore. Tavakohaselt läks pärast pidu mõni neist küll laiali, kuid enamikule laulu– ja pillikooridele pandi kindel alus. Eesti Lauljate Liit oli võitnud endale autoriteedi ja hakkas ette valmistama järgmist, IX üldlaulupidu.

Mati Martin

◆ Lastekoor „Eesti laululapsed“ (1922). Keskel dirigent K. Leinus

„Laulupeo Muusikalehe“ sabaosa pakub noortele muusikasõp-
radele seda, mida Ameerikas nimetatakse mitte muusikakunsti,
vaid lihtsalt muusikaks (vt. lk. 9). Peale noorte hulgas populaarsete

ingliseelsete hittide tekstide on siin ka paari eestikeelse laulu sõnad
ja viimasel leheküljel ristsõna. Lauljad võivad seda lahendades
kontrollida oma teadmisi pillide tundmisel. Head nuputamist!

GUNS N' ROSES

YESTERDAYS

(Arkeen/James/Billy/Rose)

Yesterday, there was so many things
I was never told
Now that I'm startin' to learn
I feel I'm growin' old
'Cause yesterday's got nothin' for me
Old pictures that I'll always see
Time just fades the pages
in my book of memories
Prayers in my pocket
And no hand in destiny
I'll keep on movin' along
with no time to plant my feet
'Cause yesterday's got nothin' for me
Old pictures that I'll always see
Some things could be better
if we'd all just let them be
Yesterday's got nothin' for me
Yesterday's got nothin' for me
Got nothin' for me
Yesterday there were so many things
I was never shown
Suddenly this time I found
I'm on the streets and I'm all alone
'Cause yesterday's got nothin' for me
Old pictures that I'll always see
I ain't got time to reminisce old novelties
Yesterday's got nothin' for me
Yesterday's got nothin' for me
Yesterday's got nothin' for me
Yesterday
Yesterday

METALLICA

THE UNFORGIVEN

(Hetfield/Ulrich/Hammett)

New blood joins this earth
And quickly he's subdued
Through constant pained disgrace
The young boy learns their rules
With time the child draws in
This whipping boy done wrong
Deprived of all his thoughts
The young man struggles on and on he's known
A vow unto his own
That never from this day
His will they'll take away
What I've felt
What I've known
Never shined through in what I've shown
Never be
Never see
Won't see what might have been
What I've felt
What I've known
Never shined through in what I've shown
Never free
Never me
So I dub thee unforgiven
They dedicate their lives
To running all of his
He tries to please them all
This bitter man he is
Throughout his life the same
He's battled constantly
This fight he cannot win
A tired man they see no longer cares
The old man then prepares
To die regretfully
That old man here is me
What I've felt
What I've known
Never shined through in what I've known
Never be
Never see
Won't see what might have been
What I've felt
What I've known

Never shined through in what I've known
Never free
Never me
So I dub thee unforgiven

You labeled me
I'll label you
So I dub thee unforgiven

MÖTLEY CRÜE

PRIMAL SCREAM

(Music & Lyrics: Tommy Lee, Nikki
Sixx, Mick Mars, Vince Neil)

Broke dick dog
My head slung low
Tail knocked in the dirt
Time and time
of being told
Trash is all I'm worth
I was just a young boy
Had to take a little grief
Now that I'm much older
don't put your crap on me
Grab it & shake it
Reach down & scrape it
You just got to
Primal scream & shout
Let it out
You just gotta say „hey“
Janou said
Meters are red
Blow a neurotic fuse
Show a little
a little pain
unlock a lotta truth
Daddy was a young man
His home was livin' hell
Mama tried to be so perfect
Now her mind's a padded cell, ya
Grab it & shake it
Reach down & scrape it
You just got to
Primal scream & shout
Let it out
You just gotta say „hey“
Hey man, get out of my face
I deal with my problems at my own pace
With your screwed-down, anti-human views
Deal with the pressures by playing the blues
If you want to live life on your own terms
You gotta be willing to crash and burn

RED HOT CHILI PEPPERS

SUCK MY KISS

Should of been, could of been
Would of been dead
If I didn't get the message
Goin' to my head
I am what I am
Most motherfucker
Don't give a damn
Aw baby think you can
Be my girl, I'll be your man
Someone full of fun
Do me 'till I'm well done
Little bo peep
Comin' from my stun gun
Beware take care
Most motherfuckers
Have a cold ass stare
Aw baby please be there
Suck my kiss cut me my share
Chorus:
Hit me you can't hurt me suck my kiss
Kiss me please pervert me stick with this
Is she talking dirty
Give to me sweet sacred bliss
Your mouth was made to suck my kiss
Look at me can't you see
All I really want to be
Is free from a world

That hurts me
I need relief
Do you want me girl
To be your thief
Aw baby just for you
I'd steal anything that you want me to
K-I-S-S-I-N-G
Chicka chicka dee
Do me like a banshee
Low brow it's how
Swimming in the sound
Of bow wow wow
Aw baby do me now
Do me here I do allow
Chorus:
Repeat 1st verse

QUEEN

I'M GOING SLIGHTLY MAD

When the outside temperature rises
And the meaning is oh so clear
One thousand and one yellow daffodils
Begin to dance in front of you — oh dear
Are they trying to tell you something?
You're missing that one final screw
You're simply not in the pink my dear
To be honest you haven't got a clue
I'm going slightly mad
I'm going slightly mad
It finally happened — happened
It finally happened — ooh oh
It finally happened — I'm going slightly mad
Oh dear!
I'm one card short of a full deck
I'm not quite the shilling
One wave short of a shipwreck
I'm not my usual top billing
I'm coming down with a fever
I'm really out to sea
This kettle is boiling over
I think I'm a banana tree
Oh dear, I'm going slightly mad
I'm going slightly mad
It finally happened, happened
It finally happened uh huh
It finally happened I'm slightly mad — oh dear!
I'm knitting with only one needle
Unravelling fast its true
I'm driving only three wheels these days
But my dear how about you?
I'm going slightly mad
I'm going slightly mad
It finally happened
It finally happened oh yes
It finally happened
I'm slightly mad!
Just very slightly mad!
And there you have it!

IRON MAIDEN

FEAR OF THE DARK

(Harris)

I am a man who walks alone
And when I'm walking a dark road
At night or strolling through the park
When the light begins to change
I sometimes feel a little strange
A little anxious when it's dark.
Fear of the dark, fear of the dark
I have constant fear that something's always near
Fear of the dark, fear of the dark
I have a phobia that someone's always there
Have you run your fingers down the wall
And have you felt your neck skin crawl
When you're searching for the light?
Sometimes when you're scared to take a look
At the corner of the room
You've sensed that something's watching you.
Have you ever been alone at night
Thought you heard footsteps behind
And turned around and no-one's there?
And as you quicken up your pace

You find it hard to look again
 Because you're sure there's someone there.
 Watching horror films the night before
 Debating witches and folklore
 The unknown troubles on your mind
 Maybe your mind is playing tricks
 You sense, and suddenly eyes fix
 On dancing shadows from behind.
 Fear of the dark, fear of the dark
 I have constant fear that something's always near
 Fear of the dark, fear of the dark
 I have a phobia that someone's always there.
 When I'm walking a dark road
 Sam a man who walks alone.

NEW MODEL ARMY

STUPID QUESTIONS

It's not a crime to be innocent
 These things we have not done
 But you're not some little child
 Spring is past and gone
 Well I know my craving heart
 And I've seen your vicious eyes
 And I think we know the truth
 Both you and I
 Don't flutter your lashes like a little girl
 And ask me why it's such a cruel cruel world, no

Chorus:

Don't ask any more stupid questions
 You already know the answers to

Well you can kill with the best of them
 But your smile remains so sweet
 When someone comes to eat me alive
 Well I like to see their teeth
 If you really want I can name the names
 Be an angel of death at the children's games, so

Chorus:

Don't ask any more stupid questions
 You already know the answers to
 Well I know that you do
 There comes a time in your life
 You've got to grow up fast
 And I think that your time
 Is coming now here at last

It's not a crime to be innocent
 These things we have not done
 But you cannot run forever
 Spring is past and gone
 Waiting in line at the future teller
 Waiting to hear some more pretty lies, he says

Chorus:

Don't ask any more stupid questions
 You already know the answers to
 (Sullivan 1988)

MICK JAGGER („Rolling Stones“):

„Nüüd tuleb Bill Wymanile keegi asemele leida ja ta meiega kokku sobitada.

Peab ettepoole vaatama. Tean paljusid inimesi, kes ei taha, et mina või Keith kunagi muutuksime, ning nad suhtuvad kõigisse meie uutesse ettevõtmistesse meelegibedusega. Aga aeg muutub. Meil on ühiseid mälestusi, aga tulevik on neist tähtsam.“

*

DAVE FORTMAN („Ugly Kid Joe“):

„Mõned roki fännid tunnevad meid täna veel küll ära, aga ega me veel miskid Axl Rose' id ole. Tahaks aga kunagi olla.

Paljud meid Londonis näinud ennustasid, et meist tuleb veel soositud bänd kui „Guns N' Roses“. Isegi see pelk mõte tundub meeletu, sest asjatu on midagi sellist ette arvata.“

*

TONY MORTIMER („East 17“):

„Me ei laula „I love you, you love me“, nagu teeb seda „Take That“. Meie teeme lugusid sellest maailmast, kus elame. Fännid teavad hästi, mis meie ümber sünnib, ja ma usun, et nad tahavad elu muuta paremaks.

W.A.S.P.

CHAINSAW CHARLIE

(Murders in the New Morgue)

Charlie to Jonathan

O.K. boy now here's your deal
 Will you gamble your life?
 Sign right here on the dotted line
 It's the one you've waited for all of your life

Jonathan to Charlie

Ah—will it feed my hunger
 If I swallow lies right down my throat?
 Or will it choke me till I'm raw?
 And tomorrow when I'm gone
 Will they whore my imagine on?
 I'll will my throne away, to a virgin heir and Charlie's slave

Jonathan

Murders, murders in the new morgue
 Murders, murders in the new morgue
 See old Charlie and the platinum armys
 Making me their boy
 Murders, murders in the new morgue
 Murders, murders in the new morgue
 He'll make ya scream for the cash machine
 Down in Chainsaw Charlie's morgue

Charlie to Jonathan

We'll sell your flesh by the pound you'll go
 A whore of wrath just like me
 We'll sell ya wholesale, we'll sell your soul
 Strap on your sixstring and feed our machine

Jonathan to Charlie

Ah, will it feed my hunger
 If I swallow lies right down my throat?
 Or will it choke me till I'm raw?
 And tomorrow when I'm gone
 Will they whore my imagine on?
 I'll will my throne away, to a virgin heir and Charlie's slave.

Charlie to Jonathan

Welcome to the morgue boy
 Where the music comes to die
 Welcome to the morgue son
 I'll cut your throat just to stay alive
 Ah, trust me boy
 I won't steer you wrong
 If you trust me son
 You won't last very long

Charlie to Jonathan

I'm the president of showbiz, my name is Charlie
 I'm a cocksucking asshole, that's what they call me
 Here from my Hollywood tower I rule
 I'm lying motherfucker, the chainsaws my tool
 The new morgue's our factory, to grease our lies
 Our machine is hungry, it needs your life
 Don't mind the faggots, and the ruthless scum
 Before we're done, son we'll make you one
 I'm the tin man, I've never had a heart
 I'm the tin man, But I'll make you a star
 I'm the tin man, I've never had a heart
 I'm the tin man, but I'll make me the star

Ma ei taha olla jutlustaja, küll aga rääkida positiivsetest asjadest. Loodan, et ühel heal päeval oleme nii kuulsad, et meil jätkub võimu selle positiivsega mõjustada inimeste tõekspidamisi.

*

JOE ELLIOT („Def Leppard“):

„Kõik johtub kodusest kasvatuses. Olen töölisperes poeg Inglismaalt Sheffieldist ning mõned kodust kaasa antud väärtushinnangud jäävad minusse alati. Seetõttu pole mingit vahet, et nüüd olen rikas ja kuulus...“

Raha oli meie peres alati napilt ning pisikesena pidin toime tulema sellega, mis mulle anti. See kehtib praegugi ja arvan, et seetõttu ei hõlju ma pilvedes.

Olen mõelnud, miks ma olen nii menukas, kui pole maailma parim laulja. Mu meelest tuleb see vaid kõvast tööst ja otsusekindlusest. Mõned on küll sünnilt lauljad, ent järjekindlus ja laiskus ei vii neid edasi...“

*

JON BON JOVI („Bon Jovi“):

„Bändil peab olema usku iseendasse. Tõelised fännid tulevad igal juhul sappa, juhtugu mis tahes...“

Kas saab mul olla mingit süütunnet kellegi ees, et mul on palju raha? Ei saa. Küsin iga päev endalt: miks just mina olen olnud see õnnelik? Raha ei ole mu elus suurt tähtsust. Seda pole kunagi olnud. Ma ei ela laialt, nii et ka kõige kaotamine ei pane mind muretsema.“

*

JAMES HETFIELD („Metallica“):

„Maa peal on liiga palju inimesi. Armastan loodust ja puutumatu kõnnumaad, mida kahjuks ei ole enam palju alles. See panebki mind inimesi vihkama. Loomad ei valeta üksteisele. Neis on seda süütust ja puhtust, mida inimene rikub.“

(Väljakirjutused „Suosikkist“)

Kuna meie järgmine number ilmub alles augustis, on võimalik „Muusikalehte“ II poolaastaks tellida 5. juulini. Selleks makstate poolaasta tellimishinna 4.80, aga märgistate „Ajakirjanduslevi“ tellimiskviitungil 5 viimast kuud — augustist detsembrini.

Lavy Crockett

George Brun

Handwritten musical notation for the first system. It consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains notes and rests, with some notes marked with 'x' above them. The bass staff contains notes and rests. Chord symbols are written below the bass staff: C, C7, F, F (with a circled 1), F, Bb, and F. The lyrics 'Teetäer rääkidajet Jervier-tees' are written between the staves.

Handwritten musical notation for the second system. It consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains notes and rests, with some notes marked with 'x' above them. The bass staff contains notes and rests. Chord symbols are written below the bass staff: G7, C7, F, Bb, and C. The lyrics 'e-las mees uljas uhce siis Kiiolimeetik preeria ukka ratsutas Mustangil' are written between the staves.

Handwritten musical notation for the third system. It consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff contains notes and rests, with some notes marked with 'x' above them. The bass staff contains notes and rests. Chord symbols are written below the bass staff: C7, F, F, Bb, F, C7, and F. The lyrics 'du-lirel Da-uy Da-uy Crockett, sep vastoli Phylis-meis' are written between the staves.

KOLAPUIGAD C This section consists of a single staff with a treble clef, containing a series of notes and rests. The chord symbol 'C' is written above the staff.

Karja valvan ma This section consists of a single staff with a treble clef, containing a series of notes and rests. The chord symbol 'C7' is written above the staff.

Handwritten musical notation for the first line of the Karja valvan ma section. It consists of a treble clef staff with notes and rests. The chord symbol 'F' is written above the staff.

Handwritten musical notation for the second line of the Karja valvan ma section. It consists of a treble clef staff with notes and rests. The chord symbols 'F', 'G7', 'C7', and 'F' are written above the staff.

Handwritten musical notation for the third line of the Karja valvan ma section. It consists of a treble clef staff with notes and rests. The chord symbols 'F', 'G7', 'C7', and 'F' are written above the staff.

Handwritten musical notation for the fourth line of the Karja valvan ma section. It consists of a treble clef staff with notes and rests. The chord symbols 'F', 'G7', 'C7', and 'F' are written above the staff.

Handwritten musical notation for the fifth line of the Karja valvan ma section. It consists of a treble clef staff with notes and rests. The chord symbols 'F', 'G7', 'C7', and 'F' are written above the staff.

Handwritten musical notation for the sixth line of the Karja valvan ma section. It consists of a treble clef staff with notes and rests. The chord symbols 'F', 'G7', 'C7', and 'F' are written above the staff.

Handwritten musical notation for the seventh line of the Karja valvan ma section. It consists of a treble clef staff with notes and rests. The chord symbols 'F', 'G7', 'C7', and 'F' are written above the staff.

Sa mägi, mis kõrgema veedat hül
sust üle ratsuta. ma veel

3x nagu 15

